

Запропонований винахід належить до галузі медицини, а саме до стоматології, до ортопедичної стоматології. Адаптація до знімних зубних протезів є найбільш складним етапом протезування. Вона стосується як тканин ротової порожнини, так і всього організму хворого, і відбувається за участю ЦНС та ендокринної системи як загальний адаптаційний синдром. Поліпшення оптимізації адаптаційних процесів є актуальним завданням ортопедичної стоматології.

Відомий спосіб мовної корекції у осіб з дефектами мови (Правдина О.В. Логопедия. Учеб. пособие для студентов дефектолог, фак-тов пед. ин-тов. Изд. 2-е, доп. и перераб. М., „Просвещение“, 1973).

Найбільш близьким до запропонованого є спосіб корекції мовної адаптації після хірургічних стоматологічних втручань, який включає використання комплексу лікувально-фізичних вправ загально укріплюючих, психотерапевтичних, дихальних, призначених до і після втручань. (А.И. Кирсанов, Л.А. Полелеева. Организация, тактика и методика занятий лечебной физкультурой у больных с опухолями челюстно-лицевой области при комбинированном лечении. «Клиническая стоматология». Сборник научных трудов. Ташкент, изд. ТашГосМИ, 1982, с.93.). Однак відомий спосіб має недостатню ступінь ефективності при корекції мовної адаптації до знімних зубних протезів, обумовлений відсутністю артикуляційних вправ, направлених на розвиток м'язів.

В основу винаходу поставлено завдання розробити спосіб корекції мовної адаптації до знімних зубних протезів шляхом вдосконалення відомого, досягти корекції мовної адаптації та забезпечити підвищення ступеню його ефективності при використанні знімних зубних протезів.

Поставлене завдання вирішують створенням способу корекції мовної адаптації, що включає використання комплексу лікувальних фізичних вправ загально-укріплюючого та психотерапевтичного напрямку до і після втручання, який, згідно винаходу, відрізняється тим, що додатково призначають вправи, направлені на тренування м'язів, жувальних та інших м'язів щелепно-лицевої ділянки та шиї.

Запропонований спосіб здійснюють наступним чином: хворому, що звернувся до лікаря стоматолога з приводу протезування призначають комплекс фізичних вправ загального напрямку, та додатково призначають комплекс артикуляційних вправ, який потрібно виконувати щоденно, протягом 7-10 днів до першого накладання протезів 1 раз на день, Протягом наступних 5-7 днів рекомендують виконувати вказаний комплекс вправ 1 раз на день, а частину його, яка містить скоромовки 3-4 рази на день.

Комплекс вправ.

Загальні вправи на розслаблення м'язів.

1. Сісти зручно, відхилитися на спинку стільця, руки покласти на коліна.
2. Вдихнути глибоко - видихнути (вдихаючи, живіт напружити - видихаючи, розслабити).
3. Стиснути кулаки міцно, розслабити.
4. Відкинути з силою голову назад, потримати в такому положенні (шия напружена), повернути голову в

вихідне положення (шия розслаблена). Повторити вправу з нахилом голови вперед, ліворуч, праворуч.

5. Посміхнутись, розтягнути губи з силою, розслабити їх.

6. Стиснути щелепи, розслабити їх.

7. Підняти язик до верхніх зубів, надививши на них з силою, відпустити.

Умови: при виконанні кожної вправи запам'ятовувати приємні відчуття відпочинку, розслабленості.

Дихальні вправи. 1.

Розслабитись, швидко вдихнути і видихнути повільно через рот, при цьому повинна рухатись черевна стінка (проконтролювати рукою).

Артикуляційні вправи.

Вправи для м'язів губ.

1. Посміхнутися, оголивши верхні та нижні зуби, при цьому не висуваючи нижню щелепу вперед. Утримувати посмішку на рахунок від 1 до 10.

2. Відкрити рота, розтягнувши губи. Повторити 10-15 разів.

3. Відкривати і закривати рота фіксуючи пози. Повторити 10-15 разів.

4. Витягнути губи вперед не розжимаючи зубів. Повторити 10-15 разів.

5. Почергово посміхатись і витягувати губи вперед фіксуючи кожну позу. Повторити 10-15 разів.

6. Прикусити верхню губу зубами. Повторити 10-15 разів. Так само зробити вправу з нижньою губою. Повторити 10-15 разів.

7. Прикушувати почергово верхню та нижню губи. Повторити 10-15 разів.

Вправи для щелеп.

1. Рухати нижню щелепу ліворуч - праворуч, вперед - назад. Повторити 10-15 разів.

2. Відкрити і закрити рот не висуваючи нижню щелепу вперед.

Повторити 10-15 разів.

Вправи для язика.

1. Розслаблений язик утримувати на нижній губі, бокові краї язика повинні торкатись куточків губ. Утримувати на рахунок 1-10.

2. Посміхнутись, відкрити рот, витягувати вперед кінчик язика, утримувати на рахунок від 1 до 10.

3. Чергувати пози: „широкий“ язик, „вузький“ язик. Повторити 10-15 разів.

В наступні заняття додатково включити вправи для комплексної активізації мимічної мускулатури та язика - скоромовки.

1. Смаженю смажив Саша, замість смажені в Саші каша

2. В чаплі чорні черевики, чапля чапа до водички

3. Жатка жваво жито жне, жатку жнец не дожене

4. Шишки на сосні, шахи на столі, на шосе шість вершників.

5. Слова широкого вітання, дорожчі за частування.

Приклад: Хвора О., 52 роки, вчителька, звернулася зі скаргами на незадовільне протезування. Протезами користувалася раніше протягом 2 років. Функціональна ефективність протезування недостатня, незадовільна фіксація, що створює труднощі при жуванні та вимовлянні звуків. Діагноз: беззуба нижня щелепа II типу за

Келлером. Хворий був зроблений новий повний знімний протез на нижню щелепу і призначено спосіб корекції мовної адаптації до знімних зубних протезів, що включає комплекс основних вправ:

Загальні вправи на розслаблення м'язів.

8. Сісти зручно, відхилитися на спинку стільця, руки покласти на коліна.

9. Вдихнути глибоко - видихнути (вдихаючи, живіт напружити - видихаючи, розслабити).

10. Стиснути кулаки міцно, розслабити.

11. Відкинути з силою голову назад, потримати в такому положенні (шия напружена), повернути голову в вихідне положення (шия розслаблена). Повторити вправу з нахилом голови вперед, ліворуч, праворуч.

12. Посміхнутись, розтягнути губи з силою, розслабити їх.

13. Стиснути щелепи, розслабити їх.

14. Підняти язик до верхніх зубів, надивившись на них з силою, відпустити.

Умови: при виконанні кожної вправи запам'ятовувати приємні відчуття відпочинку, розслабленості.

Дихальні вправи. 1.

Розслабитись, швидко вдихнути і видихнути повільно через рот, при цьому повинна рухатись черевна стінка (проконтролювати рукою) Також був призначений додатково комплекс артикуляційних вправ з мовним навантаженням у вигляді скоромовок.

Артикуляційні вправи.

Вправи для м'язів губ.

8. Посміхнутися, оголивши верхні та нижні зуби, при цьому не висуваючи нижню щелепу вперед. Утримувати посмішку на рахунок від 1 до 10.

9. Відкрити рота, розтягнувши губи. Повторити 10-15 разів.

10. Відкривати і закривати рота фіксуючи пози. Повторити 10-15 разів.

11. Витягнути губи вперед не розжимаючи зубів. Повторити 10-15 разів.

12. Почергово посміхатись і витягувати губи вперед фіксуючи кожну позу. Повторити 10-15 разів.

13. Прикусити верхню губу зубами. Повторити 10-15 разів. Так само зробити вправу з нижньою губою. Повторити 10-15 разів.

14. Прикуштувати почергово верхню та нижню губи. Повторити 10-15 разів.

Вправи для щелеп.

3. Рухати нижню щелепу ліворуч - праворуч, вперед - назад. Повторити 10-15 разів.

4. Відкрити і закрити рот не висуваючи нижню щелепу вперед. Повторити 10-15 разів.

Вправи для язика.

4. Розслаблений язик утримувати на нижній губі, бокові краї язика повинні торкатись куточків губ. Утримувати на рахунок 1-10.

5. Посміхнутись, відкрити рот, витягувати вперед кінчик язика, утримувати на рахунок від 1 до 10.

6. Чергувати пози: „широкий" язик, „вузький" язик. Повторити 10-15 разів.

В наступні заняття додатково включити вправи для комплексної активізації мимічної мускулатури та язика - скоромовки.

1. Смаженю смажив Саша, замість смажені в Саші каша

2. В чаплі чорні черевички, чапля чапа до водички

3. Жатка жваво жито жне, жатку жнець не дожене

4. Шишки на сосні, шахи на столі, на шосе шість вершників.

5. Слова щирого вітання, дорожчі за частування

6. Вправи виконувались протягом 10 днів до протезування, та протягом 5 днів після накладання протеза.

Таблиця 1

Показники електроміограми при вимовлянні скоромовок хворою О.

	До протезування	Вдень першого накладання протезу	Через 7 днів після протезування
ЕМГ: число жувальних рухів	96	43	79
Час активності	208	146	80
Час спокою	47	38	54

Запропонованим способом проліковано 10 хворих. Результати їх обстеження за даними ЕМГ порівнювали з такими у 8 пацієнтів контрольної групи. У 5 пацієнтів контрольної групи процес адаптації тривав 10-15 днів, а в одного пацієнта 30 днів. Лише в двох випадках з числа осіб контрольної групи відновлення функціональних характеристик мовного апарату спостерігалось через 7 днів. У пацієнтів, які виконували комплекс фізичних вправ нормалізація показників спостерігалась на 5-7 день.

Таким чином, запропонований спосіб дозволяє прискорити мовну адаптацію до знімних зубних протезів, що є необхідним у пацієнтів, професія яких пов'язана з мовним навантаженням.